

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Insertni oddetek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grojski trg št. 7,
Telefon št. 2455

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2,
Telefon št. 190

Računi pri poš. ček zavodit: Ljub-
ljana št. 17749

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grojski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Sirosmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Varnostni pas ob ameriških obalah

Bitka ob južnoameriški obali in katastrofa nemške oklopnice »Admiral Spee« sta zopet postavili na dnevni red problem ameriške nevtiralnosti. Že nekaj dni napovedujejo razne vesti, da nameravajo ameriške republike pri obeh vojujočih se strankah protestirati, ker se nista ozirali na deklaracijo panamske konference, marveč sta se prišli bojevati v bližino ustja La Platte. Po nekaterih poročilih bi se bil moral protest že vložiti in čakali so že njegove objave. Toda do te ure ni o tem še nikakega potrdila in poslednje vesti celo javljajo, da so predlogi posameznih od 21 republik glede protesta jako različni med seboj, pa da jih je treba spraviti šele v sklad. Ako je res tako, se bo protestni diplomatski korak pač še nekoliko zavlekel. Dapa bo zares izvršen, je več kot verjetno, kajti drugače sicer ameriške države ne bi mogle s pridom izvajati svoje politike, zasnovane s slovesno deklaracijo v Panami v letošnjem oktobru.

Zadeva s protestom je tem bolj komplicirana, ker pri tem ne gre le za protest kot tak, marveč tudi za sklep, kaj naj se stori v bodoče, ako se primer oboroženega spopada v ameriški nevtiralni coni ponovi, ali pa se drugače nevtiralna ali varnostna cona krši od bojujočih se sil. V tem pogledu poročajo, da so predlogi nekaterih ameriških republik jako energični, pa da jih je treba najprej spraviti v medsebojni sklad, ako naj ima zahteva praktični smisel. To pa je vsekakor najbolj težavni del afere.

Ko so v oktobru, torej brž ko izbruhu evropske vojne, v Panami zbrale delegacije vseh 21 ameriških republik in ko so se nenavadno naglo sporazumele o osnovah nevtiralnosti, ki naj bo vodilo vsej Ameriki, ter postavile izjavo o široki varnostni coni, ki naj nadomesti pojem in obseg teritorialnih voda starega pomorskega vojnega prava, so se izven ameriškega kontinenta postavili ob tem veliki pomisleki. To je razumljivo, saj je panamska deklaracija pomenila naravnost revolucijo napram dotedanjemu običaju in dotedanjim mednarodnim dogovorom. Očrta je ta varnostni pas s široko 300 morskih milj namesto dotedanjih treh milj od obale. Vojne ladje bojujočih se držav bi po tem sklepu na točkah, ki niso več ko 550 km oddaljena od ameriške obale, ne smele nastopati.

Noben den vojujočih se taborov ni pristal na ameriško formulo. Praktično vzeto je bilo seveda zlasti važno stališče Velike Britanije, ki si lasti ponosen naslov »kraljice morja«. Iz Londona so postavili pomisleke že načetno. Tako važne novosti, kakor je uvedba stokrat razširjene nedostopne varnostne cone, ni mogoče kar enostransko diktirati, so izjavili v Londonu in Parizu so pritrjevali. Države, ki imajo tako veliko moč, ugled in tako velike interese na svetovnih oceanih, ni mogoče kratkoročno postaviti pred fait accompli, pa makar če gre samo za deklaracijo. Panamska deklaracija je za britansko in francosko pojmovanje tako rekoč šele predlog za diskusijo, ki bi mogel po skupnem obravnavanju dovesti do dogovora z značajem mednarodne veljavnosti.

To je bila v glavnem vsebina britanskih in francoskih pomislekov in odklonilnega stališča, ki sta ga zavzela London in Pariz. Iz razumljivih vzrokov pa je bilo o tem v javnosti jako malo diskusije in še manj polemike, zakaj zdelo se je zelo neoportuno, poudarjati nasprotja do ameriškega stališča. Postajalo pa je jasno, da se bo dejansko zadržanje pokazalo prej ali slej ob primerih, ko se bo ameriška varnostna cona morala v praksi obnesti.

Ne le v Evropi, tudi v Ameriki so se vpraševali, kako naj se izvaja v praksi panamska deklaracija, ko gre pri tem za ogromna morja, za neizmerne morske površine. Ako naj se ena od vojujočih se strank drži dolež panamske deklaracije, mora imeti sigurnost, da se je istočasno drži tudi nasprotna stranka, nadalje pa tudi zagotovilo, da bodo mogle ameriške republike učinkovito izvajati kontrolo. Učinkovita kontrola v varnostnem pasu, to je bilo praktično stališče, zahteva, ki se brez njene izpolnitve ne da zamisliti uspeh panamskega sklepa. Tudi v Ameriki sami so uvideli nujnost take politike, zato so v deklaracijo uvrstili določbo, da republike vršijo kontrolo, a kjer bi vojne sile posameznic ne zadoščale, naj pomagajo večje sile. Ker pa imajo dejansko v Ameriki vojne ladje samo Zedinjene države in Argentina, se pokaže, da je tudi v tej obliki kontrola silno težavna, ako ne naravnost nemogoča.

Že dosedanja polemika, ki se je razpletla okrog pomorske bitke ob Južni Ameriki, je pokazala vse problemati-

„Iz osnove spremenjen položaj“ Zanimiva ugibanja o pariški seji zavezniškega vrhovnega vojnega sveta in o dalekosežnih ukrepih Anglije in Velike Britanije

Curich, 20. dec. v. Agence Havas poudarja v svojem komentarju, da je vrhovni vojni svet zapadnih velenil, ki je zboroval včeraj v Parizu, ugotovil, da se je splošni politični in vojaški položaj od zadnje seje, ki je bila v novembru v Londonu, iz osnove spremenil. Vrhovni vojni svet je zaradi tega sklenil ne le načelne, temveč tudi konkretne ukrepe, ki odgovarjajo novemu razvoju položaja.

Ni dvoma, da je tokratnemu zasedanju angleško-francoskega vrhovnega političnega in vojnega vodstva, ki je bilo ob udeležbi obeh predsednikov vlad, Daladiera in Chamberlaina, vrhovnega poveljnika maršala Gamelina in ostalih strokovnjakov, največjega pomena za bodoči razvoj evropske vojne. Ukrepi se brez dvoma nanašajo na Sovjetsko unijo.

Ko so sovjetske čete napadle Poljsko, nista Anglija in Francija, očitno v sporazumu s Poljsko, izvajali nobenih posledic. Prevladalo je mišljenje, da se bodo Sovjeti zadovoljili z okupacijo ozemlja, glede katerega so navajali poleg vojaških, obrambnih, predvsem političnih, moralnih in nacionalnih argumentov. Sovjetska ofenziva proti trem baltičnim državam, Angliji in Franciji ni dala možnosti, da proti njej zavzameta ostrejša stališča. Ves ta čas so odnošaji med Sovjetsko unijo in zapadnimi velenilami ostali normalno korektni. Ko so sovjeti diplomatsko udarili na finko republiko, se je javno mišljenje v Angliji in Franciji globoko vznemirilo. Napad sovjetske armade na Finko pa je pokazal zapadnim velenilam vso opasnost sovjetske politike in je dokazal, da je povezanost Nemčije in Sovjetske unije obsežnejša in globlja, nego se je mislilo. Zato sta se Anglija in Francija odločili, da v Društvo narodov pristane na izključitev sovjetske Rusije in zato dobivajo Finci do sedaj sicer še neoficielno ali vendar še izdatno pomoč v kreditih in vojnem materialu.

Na začetku oboroženega konflikta med Sovjeti in Finko sta bili Anglija in Francija oprezni. Njuni generali so, razumljivo, smatrali, da bodo postavili pred nove in težke naloge, ako se izkaže, da morajo računati s milijonskimi sovjetskimi armadami kot sovražniki. Njuni vodilni politiki so bili postavljeni pred dalekosežno odločitev možnosti vojne stanja med Anglijo in Francijo na eni in Sovjetsko unijo na drugi strani. Zato po zenevskem sklepu o izključitvi Sovjetske unije iz Društva narodov ni nastala nobena formalna sprememba v diplomatskih odnošajih med Londonom, Parizom in Moskvo.

Toda položaj je postal iz dneva v dan vse težavnejši. London in Pariz sta danes prepričana, da znači preprost samostojne Finske neposredno ogrožanje celega skandinavskega polotoka, da grozi torej neposredna nevarnost tudi Švedski in Norveški, s čemer pa je življenjsko ogrožena strateška pozicija zlasti Anglije. Vse kaže, da je bilo na včerajšnji seji vrhovnega sveta sklenjeno, nuditi vsaj možno pomoč Finski v njenem odporu proti sovjetskim vojskam, a istočasno pripraviti vse potrebno za možnost direktnega konflikta s Sovjetsko unijo.

Po informacijah iz francoskih političnih krogov je bilo sklepanje olajšano, ker so izkustva iz finske vojne pokazala, da sovjetska vojska niti v tehničnem, niti v organizacijskem, niti v moralnem oziru ne predstavlja one sile, ki bi odgovarjala njeni številčnosti. Obramba Finske se zato ne presoja več tako optimistično, kakor splošno. Računati je, da bodo morda že v prihodnjih dneh storjeni z angleške in francoske strani koraki, ki naj položaj do kraja razčistijo. Nesporo je treba računati z možnostjo vojnega stanja zapadnih velenil tudi s Sovjetsko unijo. Nedvomno je bil za ta primer odobren velikopotezen strateški načrt, ki ne računa samo z akcijo na severu, temveč bi morda imel svoje težnje na jugovzhodu ob Črnem morju. Znano je, da je v Siriji zbrana pod poveljstvom ška in tudi turška armada je v vojnem generala Weyganda velika zavezniška vojskovanje.

V francoskih in angleških krogih se vedno bolj uveljavlja prepričanje, da sovjetska vojska, kateri se upirajo finske čete panekje v razmerju 1 : 20, ni polnovredna,

ko varnostnega pasu. Z britanske strani trdijo, da je »Admiral Spee« potopil dve britanski trgovski ladji nedaleč od mesta, kjer se je bitka začela, vsekakor še v varnostni coni. S tem je dana osnova za nujnost, tako trdijo na britanski strani, da se izvrši napad na sovražno bojno ladjo takoj na mestu. Ali z drugimi besedami: Tudi če bi bili na francosko-angleški strani pripravljeni odložiti načelno stališče, pa tako rekoč praktično tolerirati panamsko stališče, jim je taka politika nemogoča, dokler ni urejena in zagotovljena učinkovita kontrola v ameriški varnostni coni, ki naj nudi zaščito trgovskim ladjam.

Spričo tolikih načelnih in praktičnih razlik v naziranju in v materialnem stanju ne bo tako lahko spraviti v sklad stališč ameriških nevtiralcev in v vojno zapletenih evropskih sil. Zato ni čudno, da vlada zelo veliko zanimanje za ameriški protest, osobito pa za predloge, s katerimi bodo ameriške republike poskušale preprečiti ponovitev podobnih incidentov v bodoče.

da so povrh politične razmere v Rusiji težavne in da bi pri težjih vojaških neuspelih sovjetske vojske mogle nastati posledice, ki bi iz osnove spremenile položaj na evropskem vzhodu.

Kakor se zatrjuje, je francoski ministrski predsednik na seji vrhovnega vojnega sveta napovedal rekonstrukcijo francoske vlade, ki naj še bolj poudari polno nacionalno solidarnost francoskega naroda. Verjetno bodo v vlado vstopili tudi socialisti. Daladier sam bo ali izročil vojni resor, ki ga sedaj upravlja, možu svojega zaupanja ter ostal predsednik, ali pa bo oddal predsedništvu vlade in zadržal vodstvo vojaških zadev kot minister narodne obrambe.

Z energičnimi akcijami je bila v Franciji zatrta komunistična podtalna akcija in francoska vlada beleži polen uspeh svojih protiboljševiških ukrepov, a kar je važnejše, popoln preobrat v mišljenju dosedanjih pristaev komunistične ideologije.

Na seji Vrhovnega sveta je podal maršal Gamelin poročilo o vojaški situaciji obeh zavezniškov v tem smislu, da je njihov strateški položaj na kopnem, na morju in v zraku absolutno nadmočen in da so vojna, obrambna in napadna sredstva v stalnem porastu. Zlasti smatra za-

važniško vrhovno vojno vodstvo, da je z zadnjimi dogodki na morju potrjeno popolno gospodstvo zavezniških brodivoj na morjem, dogodki v zraku pa so pokazali, da zavezniška bojna in obrambna letala nadkriljujejo ne samo po svoji tehnični sposobnosti, temveč tudi že po številu zračne oborožene sile nasprotnika.

Chamberlainov povratek v London

London, 20. dec. s. (Reuter.) Ministrski predsednik Chamberlain se je včeraj popoldne z letalom vrnil v London. Angleški radijski družbi je dal na gramofonski plošči izjavo, v kateri se nadvse pohvalno izraža o vsem, kar je videl ob priliki svojega večnednevnega obiska na fronti.

Današnji angleški listi pišejo, da zavezniški vrhovni vojni svet na svoji včerajšnji seji v Franciji ni razpravljala samo o vprašanjih, ki se nanašajo na vodstvo vojne, marveč tudi o stališču, ki naj ga zavzamejo obe zapadni velenili napram Rusiji in o načinu najuspešnejše pomoči za Finko. »Daily Telegraph« piše, da bosta Anglija in Francija skušali materialno in moralno

vplivati na vzhodno Evropo, da okrepita svoje pozicije. V tem trenutku ni mogoče še nicesar izvedeti o podrobnostih teh sklepov, toda dolga posvetovanja dajejo slutiti, da gre za povečanje diplomatske aktivnosti Anglije in Francije.

Admiral Darlan v Londonu

London, 20. dec. s. (Havas). Vrhovni poveljnik francoske mornarice admiral Darlan je dospel danes v London.

Francoski tisk za prekinitev odnošajev z Moskvo

Pariz, 20. dec. o. Vodilni francoski listi, med njimi tudi »Matin«, zahtevajo danes od vlade, naj izroči sovjetskemu velenilniku potne liste, da na ta način onemogoči nadaljnje financiranje komunistične propagande v Franciji. Listi trdijo, da sovjetsko veleposlanstvo po svojih agencijah organizira francoske komunistične agitatorje in preko njih širi defetizem. Zadnje dni so oblasti v pariških predmestjih in nekaterih industrijskih krajih aretirale več sto komunistov, ki so širili komunistično propagando in se zavzemali za ilegalno obnovo komunističnih organizacij.

Nesrečen dan nemške mornarice Nemci sami potopili svoj tretji največji potniški parnik »Columbus« in izgubili tudi dve podmornici

Washington, 20. decembra. s. (Associated Press) Nemško trgovinsko mornarico je zadel v torek največja nesreča v sedanjih vojni. Izgubila je namreč veliki potniški parnik »Columbus«, last družbe Hamburg - Amerika Linie (Hapag). »Columbus« je bil za »Bremenom« in »Evropo« tretji največji nemški potniški parnik in so ga Nemci sami zaigali, da ne bi prišel Angležem v roke.

»Columbus« se je ob izbruhu vojne med Nemčijo, Anglijo in Francijo zatekel v mehiško pristanišče Veracruz, kjer je ostal do preteklega četrтка. V sredo se je nepričakovano oskrbel s kurivom in živežem za 40 dni ter je vkrcal tudi okrog 20.000 sodov petroleja. V četrtek je nenadoma odplul iz Veracruz z ladijskimi listinami, vidiranimi za Oslo. Čim je prispel v ameriške teritorialne vode, so ga spremljale ameriške vojne ladje. Prišli so na odprto morje, je krenil proti Bermudskim otokom, kjer pa so že čakali nanj angleški rušilci, da bi ga zaplenili.

Približno 300 milj od obale ameriške države Virginije je neka angleška vojna ladja izstrelila proti »Columbusu« s varilni strel. Ko je kapitan »Columbusa« uvidel, da je vsak beg nemogoč, je ukazal mornarjem, naj ladjo zažgo, ter se nato vrcajo v rešilne čolne, kar se je tudi zgodilo. 579 članov posadke je rešila ameriška križarka »Tuskulasa«, med njimi 9 žensk. Dva člana posadke pogrešajo.

Ameriška križarka »Tuskulasa« je s posadko in rešenimi potniki na potu v New York. Rooseveltov tajnik Early je izjavil, da bo nemškimi mornarjem dovoljeno v Zedinjenih državah 60 dnevno bivanje, ako se izkaže, da so sodelovali v kaki vojaški pomorski akciji, pa bodo do konca vojne internirani.

Po zadnjih poročilih je »Columbus« gorel do jutra, naka se je potopil. Parnik je bil 236 m dolg in 25 m širok ter je imel 32.581 regist. ton. Sprejel je lahko nad 2000 potnikov. Vozil je večinoma na progeh med Nemčijo in Ameriko.

Odkar je vojna, so Nemci sami potopili že 23 svojih potniških in tovornih ladij, da ne bi prišle sovražnikom v roke. Njihova tonaža je znašala skupno 130.408 ton. Angleške in francoske vojne ladje pa s doslej zaplenile 19 nemških potniških in tovornih ladij s celotno tonažo 88.218 ton.

Kje se je »Columbus« pogreznil v morje

Washington, 20. dec. z. (Reuter) Nemški parnik »Columbus« se je potopil, kakor je sedaj uradno ugotovljeno, na 38.1 severne širine in 46.41 zapadne dolžine, to je 420 milj od New Yorka. Vsi parniki, ki plovejo na morju, so bili brezlično obveščeni, da pogrešajo še dva rešilna čolna in naprošeni, da ju iščejo.

»United Press« poroča, da je izseljeniški komisar v Washingtonu izjavil, da bo s posadko »Columbusa« postopal enako kakor je svoječasn s posadko »Mauritanije«. Če se dokaže, da med posadko ni vojnih mornarjev, bo oficirjem in moštvo dovoljeno 60-dnevno bivanje v Ameriki. Po tem roku se morajo izseliti.

Petrolejski sodi za nemške podmornice

Montevideo, 20. dec. z. Kakor se naknadno doznava, je bilo na potopljenem nemškem parniku »Columbusu« natovorenih nad 10.000 parov čevljev za nemško vojsko, ki jih je nemška vlada nakupila v Mehiki. Razen tega so bile natovorene večje količine petroleja v sodih, ki jih je »Columbus« odmetaval spotoma v namenu, da na ta način oskrbi nemške podmornice, ki operirajo na Atlantiku, s potrebnimi pogonskimi sredstvi. Nemški tiskovni ataše pri poslanstvu v Montevideu je to sicer demantiral, vendar pa so razne

ameriške ladje zajele na odprtem morju večje število od »Columbusa« odvrenih petrolejskih sodov.

Francozi potopili spet dve podmornici

Pariz, 20. dec. s. (Reuter.) Uradno javljajo, da je francoska mornarica potopila zopet dve nemški podmornici. Eno od njih je potopil rušilec »Sirokko«, ki je s ten. uničil še tretjo nemško podmornico.

Nemška križarka »Blücher« hudo poškodovana

Curich, 20. dec. o. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja poročilo svojega berlinskega dopisnika, ki pravi, da tam potrjujejo sedaj, da je bila nemška križarka »Blücher« hudo poškodovana od angleškega torpeda.

Nemški napadi na angleške ribiške ladje

London, 20. dec. s. (Reuter.) V zvezi z napadi nemških letal na angleške ribiške ladje objavljajo danes nemški radio, da so Nemci zadnje dni potopili 23 angleških patrolnih ladij ob angleški obali. Ta trditve je popolnoma netočna. Predvsem ni bila vse zadnje dni potopljena nobena edinica

Kapitan Langsdorf izvršil samomor

Ostanki oklopnice »Admiral Graf Spee« so še vedno v plamenih

Buenos Aires, 20. dec. s. (Reuter) Kapitan potopljene nemške oklopnice »Admiral Graf Spee«, Heinz Langsdorf se je danes ponoči v svoji sobi s revolverjem ustrelil. V poslovnem planu, ki ga je zapustil, pravi, da hoče deliti usodo svoje ladje. Odlagal je samomor toliko časa, dokler ni bil siguran za usodo svojih oficirjev in moštva.

Po vesteh pariškega radia je Langsdorf izvršil samomor danes popoldne. Argentinsko mornariško ministrstvo je v posebnem komunikatu potrdilo vest o samomoru poveljnika nemške oklopnice »Admiral Graf Spee«. Tudi nemški poslanec v Buenos Airesu je o tem obvestil znanjega ministra Cantilla.

London, 20. dec. s. (Reuter.) Po poročilih iz Buenos Airesa je bilo truplo kapitana nemške oklopnice »Admiral Graf Spee« prepečeno v argentinski mornariški arsenal in položeno tam na častni ogor. V angleških uradnih krogih ob smrti kapitana Langsdorfa spominjajo, da je kapitan v opis pomorske bitke z angleškimi voznimi ladjami nekaj dni pred smrtjo naglasil spretnost in drznost, ki so jo pokazali angleški mornarji v bitki. Neki nemški mornar, ki so ga Angličji zajeli, je izjavil, da po takih bitkah prenehajo vsa oseba sovražita.

London, 20. dec. s. (Reuter) Argentinski radio je davi objavil, da so bili jutraj ostanki oklopnice »Admiral Graf Spee« še vedno v plamenih.

Urugvajski parlament odobril stališče vlade

Montevideo, 20. decembra. AA. (Havas) Urugvajski parlament je vzel na znanje ekspozice znanjega ministra Guanin in v celoti odobril stališče, ki ga je zavzela urugvajska vlada. V svojem govoru je minister Guanin navedel razloge, zakaj urugvajska vlada ni hotela podaljšati dovoljenja nemški oklopnici »Admiral Graf Spee«.

angleške vojne mornarice in tudi noben patrolni čoln. Vsi napadi nemških letal so bili izvršeni samo na angleške ribiške ladje, ki nimajo nobenega obrambnega orožja, pa tudi izmed teh jih je bilo zadnje dni potopljenih samo 6.

Najnovejša žrtev napadov nemških letal je »Trinity«, ki je bila včeraj potopljena 120 km od škotske obale. Neka danska ribiška ladja, ki se je nahajala ob napadu v bližini, je sprejela na krov 8 članov ter jih izkrcala na Danskem. En član posadke je bil pri napadu ubit, drugi pa težko ranjen ter je pozneje tudi umrl. Danski ribiči pripovedujejo, da se je nemško letalo ponovno spustilo prav nizko nad angleško ribiško ladjo ter jo obmetavalo z bombami in obstreljevalo s strojnicami. Angleški ribiči so se med tem pokrili v notranjost ladje ter so se rešili v rešilne čolne šele, ko je bomba ladjo razdejala.

Nemci priznajo, da »Ark Royal« ni bil potopljen

London, 20. dec. s. (Reuter.) Nemška agencija Transocean je te dni objavila vest iz Rio de Janeira, da je tja dospela angleška matična ladja za letala »Ark Royal«. S tem je bilo z nemške strani prvič potrjeno, da »Ark Royal« ni bil potopljen, kakor je več mesecev skušala to dokazati nemška propaganda.

Nemčija bo prekinila odnošaje z Urugvajem?

London, 20. dec. p. »Daily Telegraph« poroča preko Danske iz Berlina, da je nemška vlada že vložila protest pri urugvajski vladi, češ, da je s prekratkim odrejenim rokom za zadržanje nemške oklopnice »Graf Spee« skrivna propasti te najponesrečene nemške vojne ladje. List poroča, da bo v zvezi s tem nemška vlada prekinila diplomatske odnošaje z Urugvajem.

Beg nemške ladje v ameriško luko

New York, 20. dec. s. (Associated Press) Nemška petrolejska ladja »Arauca« (4300 ton) se je zatekla v ameriško pristanišče Everglades na polotoku Floridi. Javila je, da jo je zasledovala angleška vojna ladja, ki jo je hotela zajeti ter je tik ob meji ameriških teritorialnih vod izstrelila proti njej s varilni strel. Ista angleška vojna ladja je sedaj zasledovala nekaj nad 3 milje od obale izven meje teritorialnih vod.

Predsednik Roosevelt je bil o dogodku informiran ter je odredil preiskavo.

4 Albanci — člani italijanskega senata

Rim, 20. dec. br. Senat je imel danes svojo drugo sejo v sedanjem izrednem zasedanju. Na seji so bili zapričani 4 novi albanski senatorji, med njimi tudi albanski ministri predsednik Verzas. Pozneje je albanske senatorje sprejel tudi Mussolini.

V DARILIH VODI

TVRDKA

M. TIČAR,

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica

Ne izmišljajte si že zdaj

številke za božično loterijo „Jutra“.
Počakajte na božično „Jutra“; iz
njega si boste izbrali svojo srečo-
nosno številko.

Domače vesti

* Umri je brat pesnika Antona Askerca. Na Senožeti pri Rimskih Toplicah je včeraj umrl Miha Askerca, brat našega pokojnega pesnika. Rodil se je leta 1862. Poročil se je leta 1908., a dotlej je bil pri sestri Agati, ki je vzgajala tudi Antona. V zakonu se mu je rodilo 9 otrok, od katerih štirje še žive. Gospodaril ni na domačiji, kjer se je rodil, moral je z doma, ker je teta Agata prepustila župniji obe posesti, in še 50.000 goldinarjev. Na dolg je kupil posestvo v Lukovici pri

* Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela od neimenovanega za siromašne obmejne otroke 600 din in od neimenovane družbe v ist. namenu 100 din. Nadalje je izročil g. Olaf Bizjak, poročnik bojnega broda Kumbor v spomin na narednika Ivana Kosija iz Ptuja 50 din. Lepa hvala!

* Pol Beograda je praznovalo sv. Miklavža. Že od nekdaj je krstna slava na dan pravoslavne godu sv. Miklavža najbolj popularna. Sv. Miklavž velja za

DARILNE kasete, doze za puder in cigarete, manikire, razpršilci, parfumi, brivski aparati v **PARFUMERIJI »VENUS«**, Tyrševa c. 9

Rimskih Toplicah in je bil skoraj vse življenje zadošč. Bival je kot preučenjak pri sinu. Nele da je moral občutiti trdoto današnjih dni, marveč je bila družina tudi v precejšnji meri izpostavljena preziranju, ker da je bil pokojni staric Anton »brezverec«. Pokojnikov najstarejši sin se je leta 1937. udel v rudniku Vrški čuk, ta je lahko očeta edini podpiral. Eden izmed ostalih sinov studira slavistiko v Ljubljani. Miha Askerca, ki je zapustil vdovo, bodo v petek spremili k večnemu počitku. Naj mu bo ohranjen lep spomin, žalostnim nas mu so žalje!

* Tlakovanje cest od obmejne murskega mosta skozi Gornjo Radgono. Vsa dela za tlakovanje cest od obmejne murskega mosta skozi trg Gornjo Radgono do postaje so predvidena v dveh etapah. Licitacija za oddajo del prve etape je bila te dni potrjena v vseh instancah ter so bila dela oddana tvrdki Slograd iz Ljubljane za okrogli znesek 950.000 din. S tlakovanjem se bo izvršila tudi kanalizacija, z lastniki hiš pa bo občina skušala urediti tudi občestne hodnike skozi trg, koder bo tlakovana cesta. Kakor se čuje, bo tvrdka Slograd pričela tlakovati takoj v začetku prihodnje pomladi.

* Ciril Metodove razglednice za božič in Novo leto se dobe v trgovinah, trafikah in v pisarni CMD v Beethovni ulici št. 2, v Ljubljani. Podpirajte revno šolsko decu na naši meji!

IV. BONAČ

SOENNECKEN

ZLATO NALIVNO PERO

IMA VSE PREDNOSTI —
ZATO GA DARUJTE!
CENE NESPREMENJENE.

Izbrano logo božična darila
NOVOSTI PISEMSKIH PAPIRJEV

je. Le malo je še grafčne trdote, tu pa tam izdaja drevje in kompozicijski plan pokrajine v slikarju zasidrani in v grafiki kultivirani smisel za linearno in ploskovno izrazno sredstvo. Klemenčič se je razvil v slikarja originalnih umetniških dispozij, v umetnika zmerneje fantazije, a tem pomembnejšega psihološkega realizma. Najbolje dokazuje njegove odlike portreti, kakršni so n. pr. na tej razstavi »Kompozit Ciril Pregelj in »Boj otec«. Oba portreta spadata med najboljša dela razstave. Fino in enotno občutenje je srebrna luč na pokrajini »Ob jutranjem svitu«. Nič manj ni prikupna sanjavost »Zimice ali poletno ozračje nad »Zrelim žitom«. Slihera pokrajina izraža Klemenčičovo osebnost: pritaženo otožnost. Belež jo iz mučnih oblik nad »Samotni kmetijami, iz sinje daljave »Njive, iz neobljubene »Ulice, celo iz jasnejših »Grčkov«. Enako nežna je »Jurkica«, otroški obrazek kakor iz Cankarjevih poevst, pa tudi srebrno-siva kompozicija »Mrtvih rož«. Tako poetično intimna in umetniško dovršena še doslej Klemenčičeva oja niso bila.

Slikarja G. Stupić poznano deloma z velike maštorske razstave (maja meseca 1938), na kateri je med najmlajšimi vzbudil posebno pozornost. Trenutno živi in deluje v Zagrebu, kar se mu morda tudi pozna na svobodnejši kompoziciji in krepkejšem barvnem sestavu. Močan slikarski talent obeta postati, če bo nadaljeval, kakor se je pokazal doslej; delaven na dovolj obširnem tehničnem, snovnem in formalnem fundametu. Čujemo, da sodeluje tudi z odličnimi hrvatskimi mojstri in da je že danes zastopan tudi v zagrebiški Moderni

zaščitnika mornarjev, čolnarjev in ladjarjev, in tako pač skrbno bdi nad prestolnico ob stočju Save in Dunava, nad Zemunom in Pančevom. Po letošnjih statističnih podatkih je predvčerajšnjim praznovano krstno slavo v velikem Beogradu nič manj kakor 73.605 prebivalcev.

Kot VSAKO LETO, tudi LETOS
„NADA“ DARILA
Parfumerija »Nada«, Franciškanška
ulica.

* Kit z Jadrana. V neki beograjski garaži je mornar Vice Saulović iz zaliva Tih pri Cavtatu razstavil svoj nenavadni ribiški plen: precejšnjo svojo nenavadno ribiški plen: precejšnjo svojo nenavadno tovaršema v Tih. Dogodek je bil hudo razburljiv. Ko so namreč vsi trije ribiči zagledali v plitki vodi orjaškega sesalca, so bili tako prevzeti od ribiške strasti, da so se pognali na orjaka s sekirami, vesli in z vsem, karkoli so imeli pri rokah. Kita so ubili in ga spravili na kopno. Dolg je 7 metrov in tehta 2000 kg. Kako je kit sploh prispel v Jadransko morje in nasele pri Cavtatu, je težko ugotoviti. Samo njegovo srce je tehtalo 22 kg. Kljub globokim ranam je orjak živel na obali še celih 6 ur. Bil pa je to mladik, star komaj 7 mesecev. Doslej še ni bilo zabeleženo, da bi jo kit primahal v Sredozemsko morje, še manj pa na Jadran. Ribiči, ki so dahi kita pripravili, da je dobro ohranjen, so doslej prepotovali z njim že skoraj pol države in bodo morda prispeli z njim tudi v Ljubljano.

* Žena z žarečimi burkijami. V Lokavcih pri Negovi se je primerl v nedeljo žalosten dogodek, ki je domala zahteval za žrtev družinskega očeta šestih neprekosljenih otrok. Okrog polnočja se je vrnil domov vinčar Anton Knaflič nekoliko vinen. Ker pa žena ob času moževega prihoda še ni bila z obedom gotova, se je med obema zakoncem vnel hud prepirl, v katerem je mož navlčil na svojo ženo s toporiščem od sekire. Žena je ta čas v kuhinji kuhala obed. Da se obran nasilnega moža, je zastavila proti možu žareče burkije ter ga zadel z desne strani v vrat tako hudo, da je dobil silne opekline po vratu. Le srečnemu naključju je pripisati, da ni bila ranjena tudi odvodnica, sicer bi oče takoj pogledel.

* Aretacija beograjskega izvoznika v Pragi. Beograd ima spet svojo senzacijo iz »bojše družbe. Razširilo se je vesti, da je bil v Pragi aretirani znani beograjski izvoznik Miha Marković. Prijeli so ga baže zaradi tihotapljenja deviz in drugih vrednostnih papirjev. Nemški policijski organi so ga oddali na Dunaj. Baže je g. Marković prevzemal od raznih židov

galeriji. Na celjski razstavi je med krajinskimi impresijami najboljša idila »Pokrajina ob vodi med tihožiti pa vzbujala pozornost do podrobnosti prestranske kompozicije v največjem barvnem slogu »Tri hruske in slika«. Na sorodni podlagi so nastale srebrnaste slikovite »Jerebice: poudarek na likovni abstrakciji in barvni kompoziciji, sredstva, ki dopuščajo umetniku najsubtilnejšo karakterizacijo psihičnih prvin tudi v portretu »Rusinja in »Dekle«.

Razstava je vzbudila živahno pozornost našega občinstva, ki si želi umetniških prireditev slovenske moderne in podobni višini čim več drugje pa vsekakor v središčih okoličinah.

F. Sijaneč.

Zapiski

Nemška literatura in sedanja vojna. P. e. e. d. n. k. nemške književniške zbornice Hanns Johst objavlja v nemških listih informacije o vplivu sedanje vojne na nemško literaturo. Trenutno je v Nemčiji več knjig v tisku, kakor jih je bilo v mirnem času. To pa zaradi tega, ker se je močno dvignil nakup knjig. Ljudje so zaradi stalne zatratitve mest prišli, da sede čim več doma in zato uporabljajo sedaj večino svojega prostega časa za čitanje knjig. Število izposojenih knjig v nemških knjižnicah je doseglo zadnja dva meseca rekord. Zanimivo je, da čitajo ljudje veliko več pismenih zbirak kakor v miru. Zelo se je dvignil tudi nakup klasič. Vojnih pesniških zbirak skoraj ni. Vsega skupaj je izšlo samo nekaj patriotskih del, dočim je bila v letih 1914. in 1915. prava poplava patriotske literature. Število prevodov pa

ZLOMLJENI CVET

(SPOKORNICA FROU FROU)

Izkoristite priliko in ogledajte si ta film!

v Nemčiji devize in druge vrednostne papirje in jih skušali prenesti preko meje. Seveda se taki tvegani trgovski posli ne opravljajo iz prijateljstva, marveč za visoke nagrade. In tako je tudi gospod Miha Marković imel z židovskimi bogataši različne spore. Kakor navaja »Politika«, je Marković še vedno v zaporu na Dunaju, o vzrokih njegove aretacije pa se ne mara policija nikakor izjaviti.

Iz Ljubljane

u— Danes pripe v Ljubljano generalstabi brigadni general Cedomir Skekić, ki bo kot poseben odposlanec ministra vojske predaval ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice rezervnim oficirjem oaktualnih vojaških vprašanj. General Skekić je znan kot odlični vojaški pisec in urednik oficelnega organa našega ministrstva vojske in mornarice »Ratničkoga glasnika«. Dodeljen je našemu glavnemu generalnemu štabu kot načelnik nastavnega oddelka, ki skrbi za strokovno in teoretično spopolnjevanje našega aktivnega in rezervnega oficirskega zbora. General Skekić pa ni samo vojni teoretik, nego tudi zaslužni borec. Leta 1916. je bil prideljen jugoslovnski dobrovoljski diviziji v Rusiji ter se je v njenih vrstah udeležil težkih in krvavih borb v Dobruži, kjer je bil tudi težje ranjen. Za zasluge na bojnem polju je bil tudi odlikovan od pokojnega kralja Zednilitelja z našim najvišjim vojnim odlikovanjem, s Karadjordjevo zvezdo.

Božična številka Jutra

bo izšla v velikem obsegu in zaradi tridnevne aktualnosti ter božične loterije „Jutra“ v ogromni nakladi, da bo že itak velika „Jutrova“ publikacijska sila podvojena.

Gg. inserente in naročnike malih oglasov, ki bodo to izredno priliko izkoristili, to je, da bodo objavili v njej svoje oglase, prosimo, da nam jih izroče čimprej, najkasneje pa do sobote opoldne.

u— Važno za rezervne oficirje! Rezervni oficirji se opozarjajo, da bo drevi ob 20. zaupni zbor v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Na njem bo brigadni general za generalštabne poe g. Cedomir Skekić sporočil važna obvestila kot poseben odposlanec vojnega ministra. Udeležba je obvezna za vse rezervne oficirje v Ljubljani, vabljeni so pa tudi rezervni oficirji izven Ljubljane. Vstop proti oficirski legitimaciji, pričetek točno ob 20. — Pododbor Ljubljana.

Kam za praznike?
V divno JEZERSKO, kjer so krasni smučarski tereni z zadostnim snegom. Cene zmerne, kurjene sobe, dnevna avtobusna zveza.
Turistični odbor Jezersko.

u— Pogreb pokojnega Feliksa Tomana bo danes ob 15. uri in ne ob 15. uri, kakor je bilo pomotoma objavljeno v osmrtnici.

u— Diplomiran je bil na tehniški fakulteti v Ljubljani za inženjerja arhitekta g. Marjan Bohinc. Čestitamo!
u— Zadruga Dom učitelje vabi na božični sestanek, ki bo danes 23. t. m. ob 9. dopoldne v Učiteljski tiskarni. Na dnevnem redu je tudi aktualno predavanje: Milene Petovarjevo: O delu učiteljevačeta. Dobro dole vse tovarišice!

je zelo padlo, posebno iz angleščine in francoščine. Po avli, so se prvi prevodi sovjetskih pisateljev, po katerih zelo posega občinstvo iz srednjih slojev, pa tudi mobilizirani vojaki. Zarad sortazmerne zatija na zapadni fronti je med vojaki veliko povpraševanje po knjigah. Ustanovljenih je bilo za nje nekaj stotin potujočih vojaških knjižnic. Poleg tega pa so pričela izdajati nekatera založništva še posebej za vojake tiskana dela nemških klasikov v žepnem formatu.

D. V.

Filijanski glas o jugoslovnskem slikarstvu. V »Mirovanju di Roma« je izšel daljši članek »La pittura jugoslava«. ki nudi italijanskemu občinstvu informativni pregled razvoja slikarstva na tleh Jugoslavije od začetka do danes. Upoštevani so tudi slovenski slikarji. Posebej je poudarjen pomen našega impresionizma. Tu citamo: »Bil je (Impresionizem) zmešan najprej v Ljubljano po Ivanu Groharju, Richardu Jakopcu in Mateju Sternemu, ki so se naselili v tem mestu in katerim so se kmalu pridružili Nadežda Petrovič, Milan Milanič in Kosta Milčević, vsi trije po rodu iz Beograda. Pod njihovim vplivom je slikarstvo za nekaj časa opustilo zgodovinske in religiozne motive in čisto materialistično slikanje, ter se je posvetilo krajnarstvu in vnetemu iskanju barvnega bogastva. Pisec sklepa, da ima Jugoslavija sedaj veliko število nadarjenih prvovrstnih umetnikov. Izgibajoč se vseh pretiravanj in vsakega praznega akademizma, prav kakor hipermodernizma, nadaljujejo ti umetniki pot napredka v najboljšem pomenu besede.

Na željo cenjenega občinstva ponavljamo prekrasni film, ki smo ga nedavno morali iz tehničnih razlogov staviti s sporeda!

Ta sijajni film, pretresljive vsebine z lepo Dunajčanko Lujžo Rainerjevo smo morali nenaadno drugi dan po premieri odstopiti drugemu kinematografu in ga sedaj ponavljamo, ker smo prejeli iz kroga naših obiskovalcev mnogo prošelj naj ga za par dni ponovno stavimo na spored!
KINO UNION, tel. 22-21. Ob 16., 19. in 21. uri.

Film izredno napeh prizorov in dopolnilo — film samih senzacij
Misteriozni Mr. Croy Ladja smrti
Zelo bogat spored, ki bo vsakogar zadovoljil. Kino Matica, tel. 21-24, ob 16., 19., 21.

GREŠNIKI V RAJU
MADGE EVANS — JOHN BOLES
KINO SLOGA, tel. 27-30.

u— O akustiki prostora bo predaval dr. inž. Venč. Koželj drevi ob 20. uri v predavalnici Učruženja inženjerjev na Kongresnem trgu 1/II. (poslojje Kazine). K predavanju vabi klub arhitektov Učruženja jugoslovnskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

u— Drevi — Gledališče mladih. Drevi bo v franciškanški dvorani prvič nastopilo »Gledališče mladih« z Büchnerjevo tragedijo »Vojček«. Igro je zrežiral Zv. Sintič, absolvent prejšnjega konservatorija. V glavnih vlogah bodo nastopili Treščeva, Čepanova, Raztresen, Kovč, Blant in drugi. Vstopnice se dobe v prodaji v franciškanški šli pasaji ob 10. do 12. in ob 15. do 18. in eno uro pred predstavo.

nastavljena s kostno tuberkulozo 150 din. Denar se lahko dvigne pri blagajni »Jutra«.

KRASNA BOŽIČNA DARILA
velika izbira
v drogeriji **KANC**
Ljubljana — Židovska ul. 1.

u— Tudi letos priredi Sportni klub Ljubljana dne 5. januarja 1940 svoj vsakoletni sportni ples. Lanskim obiskovalcem našega plesa je še dobro v spominu, kako družabno in neprisiljeno so se zabavali. Letos bomo naše obiskovalce presenetili. Pokroviteljstvo nad plesom je prevzel minister za telesno vzgojo naroda g. Jevrem Tomič. Imeli bomo vse v lastni režiji, tako da bodo gostje dobro in poceni postreženi. Igra godba Odeon jazz. Ples pa vodi mojster Jenko. Ta res družabni večer se bo vršil v vseh prostorih Zvezde. Prireditveni odbor je pridno na delu, tako da bo vsak obiskovalec povsem zadovoljen.

Za praznike

Vas vabi Sv. Križ nad Jesenicami. Obiščite »Boštjanov hotel«. — Stalna oskrba, tudi kurjene sobe. — Se priporoča.

TILKA BERNIK

u— Združenje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da bodo med božičnimi prazniki mesarski lokali in stojnice vse tri dni zaprti. Zato naj se vsakdo pravočasno preskrbi z mesom. (—)

VOJAKI! Zdrave noge Vam ohrani originalni »SANOPEDE«. — Vrečica 2.— Din.

u— Zgodovinski boste za praznike, če si nabavite fine delikatese, dobro šunko, marinirane ribe, domačo in desetna vina, ter razne likerje pri tvrdki Fr. Kham, Kongresni trg 8. (—)

Rokavice, nogavice, karnilnik, Nebotičnik.

»Zlati ključek ali Buratinove dogodivščine« — tako je naslov eni najlepših knjig v mladinski literaturi: napisal jo je veliki sodobni ruski pisatelj Aleksej Tolstoj. Knjiga je pravo čudo mladinske povesti. Imela je ogromen uspeh v Rusiji kakor tudi pri drugih narodih, ki so jo prevedli. Tako na primer, doživlja pri Bolgarih neprestano nove izdaje. V slovenščini je izšla pred dobrimi štirinajstimi dnevi in čeprav ni bilo zanjo še skoraj nobene reklame, vzbuja že veliko pozornost. Otroci ki so imeli srečo, da so jo prejeli za Miklavža, govore še vedno samo o njej. »Zlati ključek« je poslovenil Edvard Kokoč. Knjigo krasit 70 kramh in risb, ki so posnete po ruski izdaji. Dobite jo lahko v vsaki knjižarni ali pa po pošti pri založbi Modri ptici v Ljubljani. Cena je 36 din. (—)

DANES JE IZŠLA NOVA ŠTEVILKA »DRUŽINSKEGA TEDNIKA«.

• Namesto venca na grob gđ. M. Jeglič-čevi je učiteljstvo osnovne šole na Breznici na Gor. zbralo 100 din za revne otroke na isti šoli.

Mezdno gibanje krojaških in čevljarških pomočnikov

Ljubljana, 20. decembra. V »Jutru« smo prejšnji teden objavili zahteve krojaških pomočnikov po vsa-nju mezd v istem smislu so krojaški pomočniki poslali vlogo na zadrugo krojaških mojstrov, ta pa je odgovorila, da povišanje ni mogoče, ker tudi še noben uradnik, ki je v Ljubljani med glavnimi krojaškimi konzumenti, ni dobil povišanih prejemkov, razen tega pa je v veljavni kolektivna pogodba, ki je ni mogoče kršiti, dokler ne poteče njen rok. Krojaška zadruga mojstrov je v celoti odklonila zahteve krojaških pomočnikov. Iz protesta krojaški pomočniki danes niso prišli več na delo in se za enkrat ne izjavljajo, ali je bila to samo enodnevna protestna stavka ali pa bodo vztrajali s stavko pri svojih zahtevah tako dolgo, dokler se ne ustreže njihovim zahtevam. Znatno del krojaških pomočnikov, ki se zadovoljuje z dosežanimi prejemki od 1000 do 1500 din mesečno, baje ne soglašajo s stavko, vendar pa je bilo nadzorstvo nad neobvladanimi stavkarski večer precej dobro organizirano. Kljub stavki vztrajajo krojaški mojstri šele ko prej na kolektivni pogodbi.

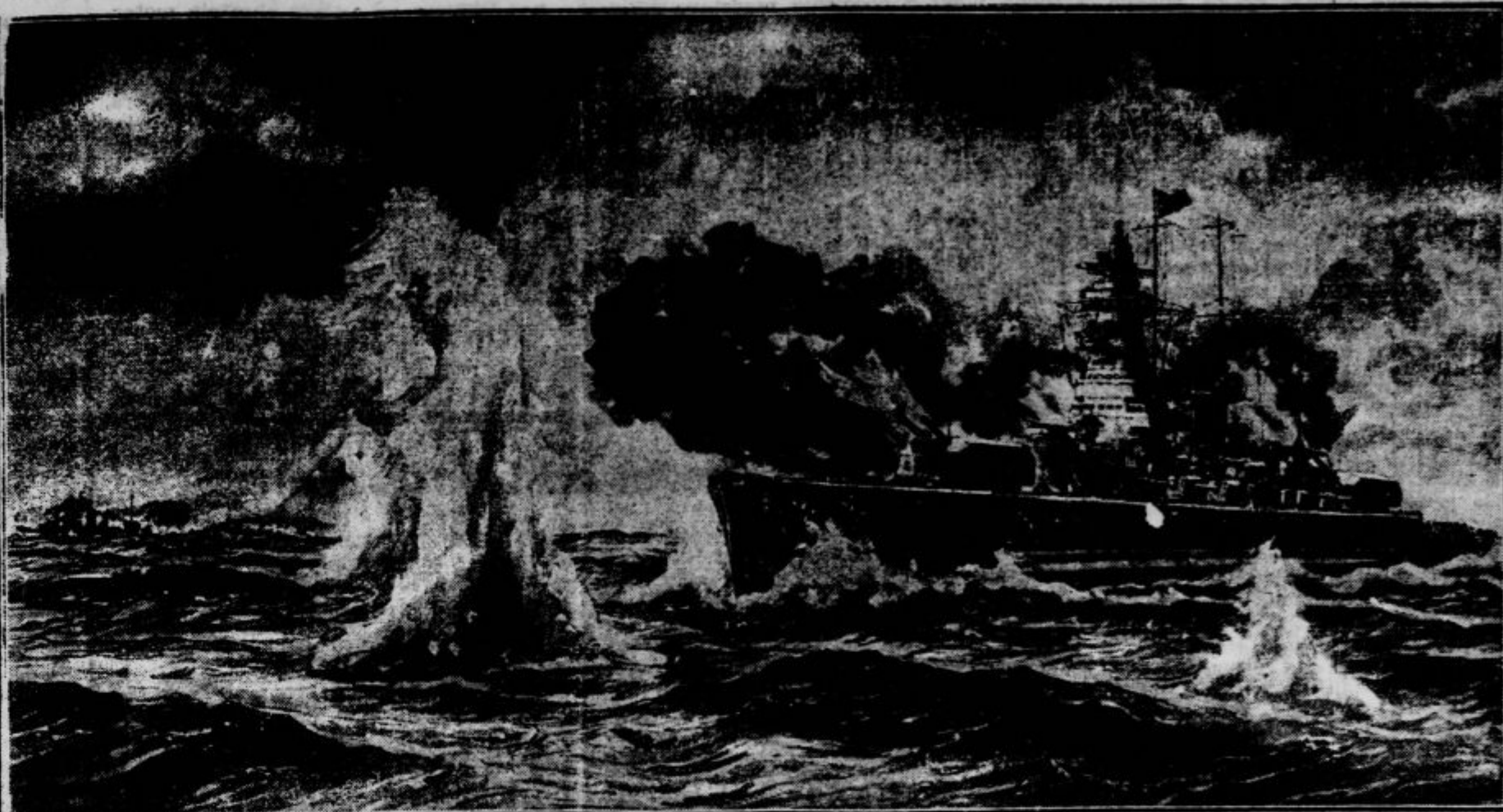
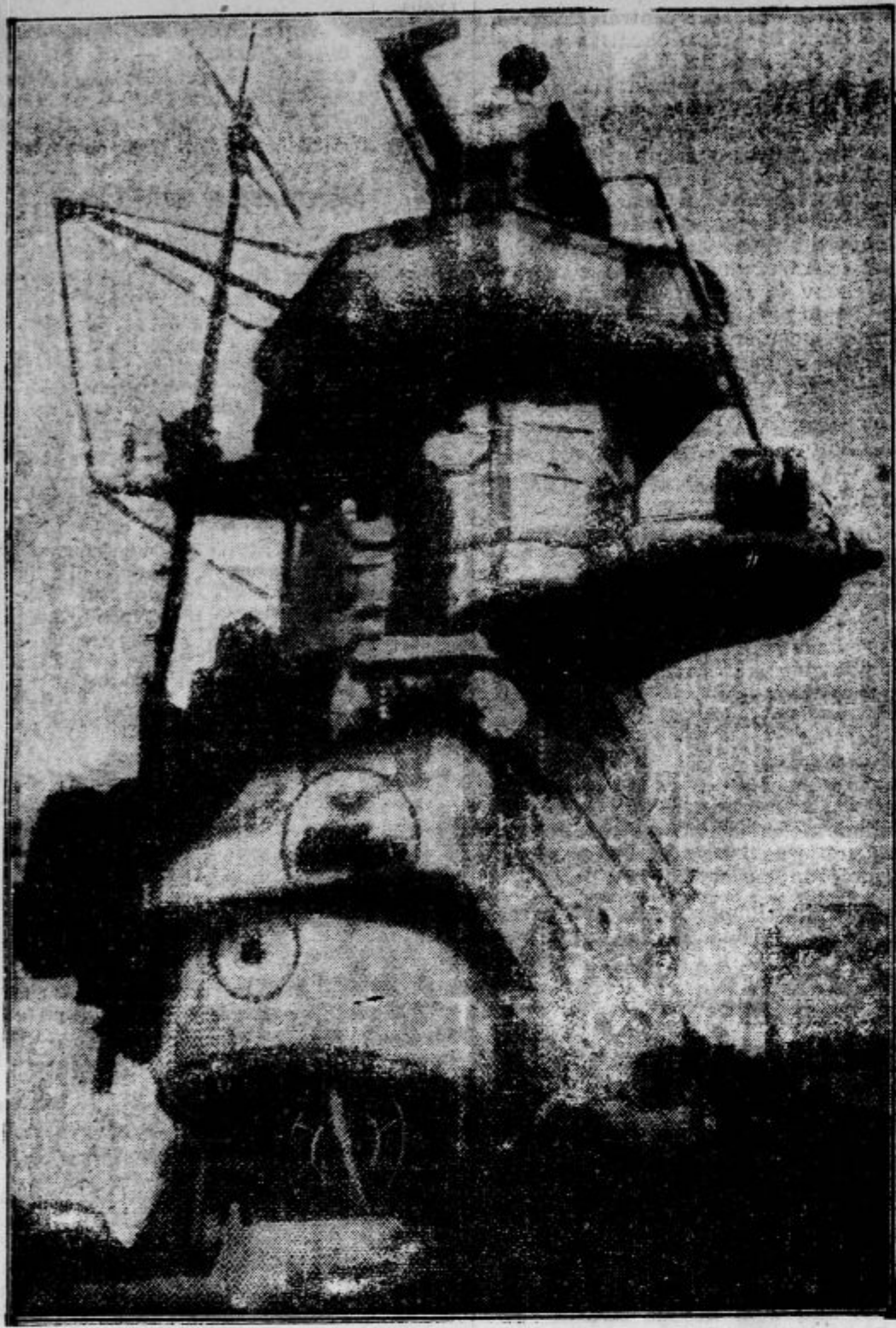
Za krojaškimi pomočniki so tudi delavci delavci, ki so organizirani v splošni delavski strokovni zvezi, stavili zahteve na 15-odstotno povišanje mezd. Tudi njihove zahteve je Združenje čevljarških mojstrov zavrnilo odklonilo, ker je bila šele v maju 1939 sklenjena kolektivna pogodba, ki je še v polni veljavi. Vendar pa so mojstri pripravili pogajati se in so pogajanja napovedana za 23. t. m.

5.1.40 KAZINA
Sportni ples
S.K. LJUBLJANA

u— Kroglaški klub »Zvezda« pri šestici daruje za: gluhozeme 100 din, za slepce 100 din in za bivašega trgovskega

Nemška rekonstrukcija pomorske bitke pri La Plati

Nemški slikar Friedel je takole upodobil dramatičen prizor iz pomorske bitke med oklopno križarko »Admiral Graf von Spee« in med angleškimi ladjami Exeter, Achilles in Ajax. — Na levi vidimo oklopni stolp nemške križarke, fotografiran po bitki pri Montevideu. Krogi kažejo angleške zadetke. Ta posnetek je bil poslan iz Montevidea z letalom v Rio de Janeiro, od tam pa dalje v Berlin s pomočjo brezžične telegrafije. Poškodbe ladje so bile očitno precej hujše, kakor se je prvotno navajalo.

Naloga dihanja

Izmenjava plinov, oddaja ogljikove kisline in sprejemanje kisika

Dihanje je življenjsko važno dogajanje, ki je naši zavesti pač dostopno, a ki ga moremo z voljo samo začasno prekiniti. Naloga dihanja je izmenjava plinov, oddaja ogljikove kisline in sprejemanje kisika. V določenem času se mora v našem organizmu izmenjati določena količina plinov.

Te funkcije ureja zamotan sistem, ki ne zahteva samo nedotaknjene zveze dihalne naprave z osrednjim živčevjem, temveč tudi zvezo s senzibilnimi živci in neko določeno izmenjavo ogljikove kisline, od ka-

tere je odvisno redno dihanje. Da bi raziskali sedež in učinkovanje dihalnega središča, so fiziologi v zadnjih letih razen motornih dogajanj pri dihanju proučevali tudi učinke živčnega delovanja. Tako so mogli vključiti tudi senzibilne živce in njihov učinek v študij splošnega problema. S poskusi so ugotovili sedež dihalnega centra v podaljšanem mozgu, delovanje živcev, ki izhajajo iz njega, pa določajo v novejšem času z oscilografom na katodne žarke.

Finski strelci pri Pečengli

Pričujoča slika kaže, kako težke narave je vojna med rdečimi četami in finskimi vojakmi v območju Pečengli, kjer vlada neizprosna zima. Finska pehota strelja v snegu leže in nosi bele plašče, ki jo iz daljave izenačujejo s pokrajino.

Zane Grey

44

Zakon zapada

Roman

»Oh, Enoch je stara irhovina. Torej zaradi tega si še tu?«

»Da, največ zaradi tega! Vendar pa nikakor ne želim, da bi z mano spet tako ravnal kakor včeraj.«

Za trenutek jo je pogledal, toda odgovoril ni nič, samo proč se je obrnil in si nalil v skledo, ki ga je čakala na klopi, tople vode. Georgia ga je s strani plašno opazovala, ko se je ukvarjala s svojim poslom na ognjišču in mizi. Ko se je nato obrnil in mu je posvetila luč naravnost v obraz, se je kar zavzela, kako potrj je bil na oko. Bilo je, kakor da bi se bil v tem edinem dnevu postaral za nekaj let — vse, kar je bilo prej deškega in mladega, je bilo izbrisano z njegovih črt.

»Ali ti morem pri čem pomagati?« je vprašal.

»Ne, hvala, pravkar sem končala,« je odvrnila in postavila jed na mizo.

Molče sta potem sedela drug drugemu nasproti. Cal je jedel z mrko nagrbnjenimi obrvi, samo da bi dal svojemu telesu hrane, drugače pa vidno brez vsakega teka.

Ko sta končala, je rekel, da ji za pomivanje ni treba skrbeti, to bo že on opravil. Georgia, vesela, da je mogla ven, je vstala, on pa je še obsedel za mizo, podpiraje si glavo z roko.

V tem, ko je porivala težki zapah na sobnih

vratih, jo je mahoma zapekla vest, ker ga je bila tako brez besede zapustila. Neskončno se ji je zasmilil, vkljub vsemu, kar ji je bil storil žalega. Nedvomno je dobro vedel, kaj ji roji po glavi — in če stori, kakor se je namenila, bo njegovo življenje za zmerom razdejano — po njeni krivdi!

Naslednji dnevi so minili v večno istem enoličju.

Cal je le malo govoril z Georgijo in se je ogibal, kolikor je le mogel — v tistih kratkih minutah, ko sta sedela skupaj pri jedi, pa je bil mrk in pogreznjen vase.

Nečemu se je Georgia posebno čudila: temu, da se ni menda prav nič kesal svojega »zločina«, da jo je bil potokel, kajti nikoli ni prišla iz njegovih ust besedica opravičbe ali obžalovanja. Prav za prav je imela o njem boljše mnenje, in čeprav ji ni dajal niti najmanjšega vzroka, se vendar ni mogla otresti strahu, da se ne bi tak napad surovosti in togote še kdaj ponovil.

Pogled, ki si ga je bila pripravila, da bi laže obračunala s čudnim položajem, v katerega je bila zašla, je bil jasn. Dokler je bila prisiljena živeti pod streho Cala Thurmana in jesti z njim za isto mizo, je morala delati, da odsluži hrano in stanovanje. Tudi ko bi ji ponos dovoljeval, sprejeti kaj od njega, bi potrebovala dela, kajti če bi sedela križem rok in premišljevala o svoji usodi, bi se ji gotovo zmešalo, če ne, bi pa vsaj zbolela. Zdravje in moč si je pa morala ohraniti, zakaj ob koncu tega mučnega meseca se je hotela seveda vrniti na vzhod in tam začeti novo, delavno življenje. Ne-

Raznoterosti

Samo 34 odstotkov kopne zemlje je ravnine. V Evropi zavzemajo ravnine skoraj 50 odstotkov celotne površine, v Afriki pa samo 15 odstotkov. Marsikdo se bo tem ugotovitvam čudil, a je vendar tako.

Razen Volge je Dunav z dolžino 2860 km in širino na nekaterih mestih do 2 km največja reka v Evropi.

Največ vode ima reka Amazonka, ki meri od izliva do ustja 6000 km. Pritokov ima več ko 200 in med temi jih je lepo število, ki so večji od največjih evropskih rek.

Kurje jajce sestoji povprečno iz 10,7 odstotka lupine, 11,9 odstotka beljakovin, 12,8 odstotka maščob, 0,7 odstotka soli in 63,9 odstotka vode. Tehta povprečno 50 g.

Krava pospravi vsak dan približno en sto zelenih krm.

Na pobočjih Etna, najvišjega ognjenika v Evropi, prebiva okrog 300.000 ljudi.

Kušarjev je kakšnih 1200 vrst in so dolgi 13 cm do 2 m.

Na zemlji govorijo ljudje okrog 3420 jezikov.

Na malajskih otokih so do 45 cm dolge žuželke.

Če zasadiš jesen, potrebuje kakšna štiri leta, da zraste toliko, da si iz nje lahko napraviš palico.

Leonardo da Vinci je potreboval baje več ko 12 let, da je naslikal usta »Mona Lisa«.

Dandanašnji Evropeci so povprečno 5 cm daljši kakor njih predniki pred 70 leti.

Največjo selitev ptic so opazovali lansko leto v Kanadi. Miriade divjih gost so se dvignile v okolici Quebeca, da si poiščejo toplejših krajev za prezimovanje. Trajalo je štiri ure, preden je ta ogromni trop preletel mesto.

Ulice s strehami

Zatamnjenimi ukrepi so londonskim poslovnim ljudem napravili doslej že mnogo škoda. Na cestah prav ob glavnih poslovnih urah ni ljudi in prodajanje je zavoljo tega nazadovalo. Londonski mestni svet pa je prejel sedaj predloge, kako naj bi temu zlu odpravili. Po teh predlogih naj bi hodišča najvažnejših poslovnih cest dobila strehe, tako da bi mogli trgovine spet polno razsvetliti, ne da bi svetloba uhajala navzgor in izdajala mesto letalom. Za poskus bodo prekrili najprvo 5 km dolg odsek Oxfordске ulice. Stroške bodo nosili trgovci sami, in sicer bodo znašali 3 funte šterlingov za kvadratno ped cestnega pročelja. Ti stroški razmeroma ne bodo visoki, ker imajo trgovine v tem odseku letno prilično milijon funtov čistega dobička.

Zaklonišča v globini 20 m

V Londonu bodo kmalu dogradili najgloblja zaklonišča zoper zračne napade, in sicer v globini 30 m. Gre za dva stara predora, ki so ju zgradili pred 40 leti za podtalno železnico in ju že dalj časa niso uporabljali več.

Utrjeno ustje Labe

Vrata na Severnem morju, vodeča v Hamburg

Kakor poročajo Angleži, je britanska podmornica tipa »Ursula« potopila nemško križarko tipa »Koeln«. Ta dogodek se je po angleških vesteh odigral v območju reke Labe in sicer ob njenem izlivu v morje.

Ustje reke Labe pomeni za Nemčijo približno toliko, kolikor Scapa Flow za Veliko Britanijo. Na ustju te reke imajo Nemci dve važni pomorski oporišči. Prvo je Cuxhaven, drugo Bromsbutel. Cuxhaven je eno izmed najvažnejših nemških pristanišč ter rabi kot pomorsko in letalsko oporišče. Ta vojna luka je imela važno vlogo že za svetovne vojne. V decembru 1914. so pristanišče Cuxhaven napadle angleške vojne ladje. Prišlo je tam do precej hude

bitke. Pristanišče Cuxhaven je dobro utrjeno.

Dočim leži Cuxhaven na levi strani izliva Labe v Severno morje, se nahaja Bromsbutel na desni strani reke. Ta kraj nima tako velikega pomena, kakor Cuxhaven, ker pristanišče ni dovolj urejeno, da bi lahko sprejelo toliko vojnih ladij, kakor mesto na levem bregu Labe. Kljub temu pa je Bromsbutel zelo važna strategična baza Nemčije v Severnem morju.

Obedve luki sta nekakšna vrata v Hamburg, ki je največje nemško trgovinsko pristanišče in glavna žila nemškega izvoza in uvoza. Angleži so tod okrog že parkrat krožili s svojimi aeroplani in so napravili posnetke, ki so nedvomno rahili britanski podmornici za njen podvig proti nemški mornarici.

Dve letali

Zgoraj: nemško letalo tipa Messerschmitt, spodaj angleški bombnik tipa Wellington. Letala obeh vrst so se udarila te dni nad Frizijanskimi otoki.

ANEKDOTA

V bitki pri Kustoci ni tedaj 83-letni avstrijski maršal Radecki dvanajst ur stopil s konja. Prijahal je mimo neke gostilne, kjer se je ustavila skupina častnikov njegovega štaba, ki so ga obkolili in ga prosili, naj stopi za trenutek s konja, da si privoči malo odmora.

»Neumneži!« je zašepetal maršal svojemu adjutantu v uho. »Če stopim dol, ne pridem več gor.«

VSAK DAN ENA

»Gospa, tak počakajte me še trenutek, kava je že na poti...«

(»Tidens Tegn«)

sreča, ki se je bila zrušila nanjo, jo je bila vendarle korenito izpremenila — takšno prazno, samo zabavi posvečeno življenje, kakor ga je prej živel, se ji je zdelo odsihodob nemogoče.

In tako je opravljala vse dolžnosti »svojega« gospodinjstva kar najbolj vestno, padala zvečer vsa ubita na posteljo in spala brez sanj do jutra. Izpembebe zanj ni bilo, obiskov še posebno ne — samo enkrat se je pokazal stari Henry Thurman, njen tast.

Prišel je k sreči ob času, ko Cala ni bilo doma, obhodil njo hišo, pogledal v vsak kotiček in bil očitno zadovoljen, ko je našel vse tako snažno in čedno.

»Nu, razni ljudje so pa res prezgodaj tarnali,« je rekel nazadnje. »kar dobro opraviš svojo reč, hčerka, in zelo sem ponosen nate.«

Georgia je zardela — hvala se ji je prilegala, kajti dokazovala ji je, da je bila izvojevala popolno zmago nad svojo naturo.

»Kaj si prav za prav želiš za poročno darilo, deklica?« je vprašal stari, ko se je poslovil. »Skoraj bi bil pozabil, čeprav sem prišel samo zato, da te vprašam.«

»Predober si,« je odgovorila Georgia, »a želje nimam res nobene.«

»Oh, nesmisel — v mladem gospodinjstvu zmerom še česa manjka — le pomisli, srčece.«

Georgia se je spomnila svojih načrtov za prihodnost, in da ga ne bi razžalila, je rekla:

»Sivalni stroj bi rada imela in prav mnogo blaga.«

»Za obleke, jeli?«

»Ne, ne — zastore in mizno perilo in take reči bi napravila.«

Staremu Henryju je obraz kar zasijal. »Ti si pa res imenitno dete,« je vzkliznil, »takoji mi spiši, kar potrebujem, pa naročim vso robo po telefonu iz Rysona, in česar tam ne dobiva, bodo imeli v Globuli.«

Cal, ki je z žilavo pridnostjo dan za dnem nadaljeval obdelovanje svoje zemlje, si je bil z ranča strica Garda zaporedoma pripeljal dve molzni kraji in tele, kokoši in nekaj prašičev. Čeprav se s tem Georgijine dolžnosti prav za prav niso povečale, ker je živali sam oskrboval in jim čistil hleve, je bila njena odgovornost vendarle večja, in pred vsem so iz tega obema nehoti nastala skupna zanimanja.

Kadar se je zdaj Cal zvečer vrnil domov, sta govorila o drobnih dnevnih dogodkih in o tem, kaj je treba jutri storiti in opraviti. Georgia se po dnevi zdaj ni več čutila tako zapuščena, telika se je bila oklenila z veliko nežnostjo, med kokošmi je imela posebne ljubljenske in celo prvotni stud do prašičev jo je kmalu minil.

S seboj in svojim položajem se je kar moči malo ukvarjala. Časih seveda nikakor ni mogla razumeti, da živi tu ravnu dušno poleg moža, ki je njen soprog, a ji postaja vzlic temu vsak dan bolj tuj. Sicer se je pa čedalje bolj privajala, opazovala naravo, ki je snovala okrog nje, in kmalu je znala po načinu, kako je solnce zahajalo ali kako se je dvigala megla, takisto dobro kakor Cal napovedati jutrišnje vreme.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Dtn 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dtn 2.— za štiro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dtn 12.—. Dopolni in širitve se računajo po Dtn 2.— za vsako besedo, Dtn 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dtn 5.— za štiro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dtn 20.—. Vsi ostali oglaševalci se računajo po Dtn 1.— za besedo, Dtn 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dtn 5.— za štiro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dtn 17.—.

Službo dobi

Resna vzgojiteljica
za takoj ne pod 25 let, s perfektnim znanjem nemške in najstavi pisano poučbo na naslov: Rimaldi Maggia, Sunja.
32949-1

Natakarico

obemem plačilo, iščejo za takojšen nastop za letovinski hotel na Gorenjskem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32984-1

Mlado gospodično

zdravo, iščejo k otroku za ves dan, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32998-1

Službe išče

Službo natakarice
išče, najraje kot plačilo, zmožna kavičev. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32978-2

Manufakturst

zmožen samostojnosti, z večletno prakso, išče mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Verziran galanterije, konfekcije.
32999-2

Pouk

Francoščino in nemščino
uspešno poučujem. Sprejem čez božične šolske poštne učenke (ce) — vseh razredov in šol — ki potrebujejo ponovitve francoščine in nemške šolske snovi. Groharjeva c. 2, I. n. vhod s Tržaške c. 1, I. vrata 5.
32993-4

Prodaj

Ekonomično več
»KRALJICA PEČE«, ki se naloži s premoženjem enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobiti v vseh velikostih pri A. SEMENIČ in drug. Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21.
32524-6

Parkete, deske

in bukova drva
ugodno prodaja Ivan Šiška, tovarna parketov, Metelkova 4, telefon 22-44.
2449-6

Linolej

za kuhinjo — najcenejše v zalogi pri
SEVER, LJUBLJANA, Marijin trg 2.
Strokovno polaganje linoleja.

Telefon 20-42

Tapetništvo Jager FRANC,
LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA št. 17.

nudi najcenejše otomane od din 350.—, žimo od 26.— din. Velika izbira madrakov, cauch-zof, volne, gradila in blaga za prevleko pohištva.

Dovršeno brije in dalje traja Alcoso nožiček za britje

Zahtevajte vzorce in pogoje od E. Lever, Beograd, pošt. pretinac 284.

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER POTUJETA

19

Tik prednje je namreč z velikim skokom padel ogromen leopard. Od naglice, s katero se je bila pripodila, je zdrčala zver še precej daleč naprej, tako da se je zaprežilo na desno in levo. Lahko si mislite, kako jadrno so si Sambo in njegova prijatelja nabrusili pete!

20

Zdirjala sta proti bregu, kjer so bili pustili čoln. Leopard jima je bil za petami, slišali so ga, kako je pihal, in cela večnost se jima je zdela, preden sta prišla do vode. Ali joj, ko sta bila pri jezeru, sta z grozo videla, da je čoln odplaval od obale!

Opremljeno sobo
skromno, s posebnim vdom, izjem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Reden plačnik.
32922-23a

Dopisi

Dama
srednjih let, išče inteligentnega prijatelja. Ponudbe pod »Z lastnim stanovanjem na ogl. odd. Jutra.
32997-24

Glasbila

Hohnerjevo harmoniko
dobro ohranjeno, z 80 basi kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32983-26

Lep kratak klavir

Mignon, križane strune, ter nov PIANINO, pisane orehov, pod zelo ugodnimi pogoji naprodam pri tržički IVAN KACIN, Domžale.
32986-26

Lokali

Slaščičarna
z delavnico naprodam, cena 10.00. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32985-19

Posest

Krasno parcelo
prodajam na Gruberjevi nabrežju, brez posredovalca, lepa južna lega, vodovod, elektrika in zgrajena nova ograja, Martinec, Trnovski pristan 22.
32974-20

Več lepih stavbnih parcel

ob novi Plečnikovi cesti, naprodam ali zamenjam za hišo z dobro vpeljano gostilno v Ljubljani. Porizve se v gostilni »Kavarna«. Vilharjeva 29, Ljubljana.
32989-20

Sobo odda

Sobo
s posebnim vdomom takoj oddam z vso oskrbo gospod. Komenskega ul. 16, pritličje, levo.
32979-23

Malo sobico

čisto, s souporno kopalnice, oddam boljšemu gospodu ali gospodični, s hrano takoj ali s 1. januarjem. Medvedova cesta 5-III nadstropje, levo.
32882-23

Sobe išče

išče solidna gospodična za takoj ali 1. decembra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solidna«.
32980-23a

Skromno sobico

išče 1. januarja 35 leten gospod, ki je čez dan odsoten. Grem tudi kot stanovalec. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Novo leto«.
32973-23a

Filatelija

Zbirko znamk
prodajam, 4.000 kom, krasen album Schaubek, 20.000 kom, duplikatov. Rudolf Kralc, Kranj Klanc.
32874-39

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupi po najvišjih cenah

CERNE - juvelir.

Ljubljana, Wolfova

Razno

Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Potjanski anast 4-6

Prilica - Svetločičeva

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupi po najvišjih cenah

CERNE - juvelir.

Ljubljana, Wolfova

Razno

Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Potjanski anast 4-6

Prilica - Svetločičeva

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24

32997-24